

o bătrânețe splendidă, un fel de Peter O'Toole, subțire și elegant, care departe de a-și lua rămas bun de la lume, tocmai se căsătorește cu o „colegă de ospiciu“, interpretată cu un dulce infantilism de Doina Aida Stan. Este un cifru pe care Kovacevici îl folosește, de regulă, în mai toate piesele sale, nu foarte greu de descifrat, pentru că sub aparența unor drame individuale se ascunde marea dramă colectivă a sârbilor. Atât aceea titoisto-comunistă, cât și aceea mai gravă, „modernă“, a fărâmițării Iugoslaviei și a invaziei americane.

Teatrul Alexandru Davila, Pitești – O tragedie furtunoasă, de **Dușan Kovacevici**. Traducerea: Ana Niculina Ursulescu. Regia: Dragan Jakovljevic (Serbia). Scenografia: Miruna Varodi. Muzica: Vojislav Voki Kostin. Cu: Luminița Bortea (*Ruja*), Dan Aivănesei (*Milan*), Adrian Duță (*Neven*), Petrișor Stan (*Costa*), Mirela Popescu (*Dulca*), Doina Aida Stan (*Raina*), Ion Roxin (*Vasile*), Tudorița Popescu (*Polițista*). Data premierei: 28 aprilie 2007.

Simona BURTEA

„Mama-E” sau „supra”-realismul unei vieți

În 2004, Teatrul Radiofonic lansa spectacolul cu piesa *Domnișoara din Tacna* de Mario Varga Llosa, în premieră absolută în România. De atunci n-am mai auzit de o altă montare a piesei. Dar anul trecut m-am întâlnit cu regizorul Bogdan Cioabă, care mi-a mărturisit dorința de a monta acest text la Teatrul „Al. Davila” din Pitești. Unul dintre motivele pentru care a ales această piesă era aniversarea celor patru decenii și jumătate activitate pe care le împlinea actrița Ileana Zărnescu. Dar nu singurul. Llosa a creat personaje care trăiau în Peru anului 1983; iar povestea lor pune în discuție probleme de familie, chinuri ale unor bătrâni care abia își duc bătrânețile de pe o zi pe alta și care sunt marginalizați și ignorați de societate. Aici, zicala „Dacă nu ai un bătrân să-ți cumperi” nu are nicio valoare. Și, dacă te gândești la societatea din România zilelor noastre, realizezi că trăim aceeași tragedie. Regizorul a făcut o adaptare după *Domnișoara din Tacna* a lui Llosa, intitulată **Mama-E**.

Se spune că atunci când mori, într-o fracțiune de secundă îți vezi viața ca pe un film. Gânduri te frământă, ai muștrări de conștiință sau regrete puternice, dar nu mai poți schimba nimic. Toate întâmplările se petrec în mintea personajului central, spațiul fiind subliniat și de scenograf (Cristina Ciucu) printr-un decor suprarealist, jumătate din sticlă, în mijlocul căruia *tronează* bătrâna domnișoară. În planul al doilea al scenei, sunt două rânduri de scări care sugerează drumul către cele mai ascunse gânduri ale bătrânei. Dacă privești din lateralul sălii, decorul central pare o cruce mânjită cu sânge (practicabile de culoare roșie). În schimb, privind din față, *mașinăria* pare o caracatiță cu patru brațe, brațe care duc spre nivelul superior al existenței. În acest spațiu, actorii joacă viața searbădă și suferindă a personajelor, a unei

Ileana ZĂRNESCU

familiei de bătrâni cărora nu le-a mai rămas nimic. În acest spațiu se perindă personaje ale tinereții, amintiri îndepărtate și, poate, renegate.

Și pentru că spectacolul este construit pe cele două planuri, acum și atunci, viziunea regizorală și acțiunea este filmică. De aceea, Luminița Borta (*Carmen*) și Florin Dumitru (*Pedro*) pendulează în jocul lor între tinerețe și bătrânețe. Ambele roluri de compoziție sunt echilibrate și bine decupate de cei doi protagoniști. Dacă bătrânul Pedro este cocoșat de povara anilor, are un mers greoi și probleme cu memoria, tânărul Pedro, zis *Scânteie*, este vital, puternic și entuziast. Iar Florin Dumitru reușește să dea viață celor două ipostaze ale personajului cu foarte mare ușurință. Și mai este de remarcat faptul că Luminița Borta și Florin Dumitru intră rapid în pielea personajelor, fiind nevoiți de ritmul alert de schimbare a gândurilor bătrânei să alterneze vârsta personajelor interpretate.

Singura care rămâne fidelă vârstei și care evident că există numai în prezent, *Amelia* (Mirela Popescu), este, poate, cel mai dramatic personaj.

La soarta domnișoarei și automat la suferința ei contribuie și *Doamna Carlota* (Mirela Popescu Dinu) și *Joaquin* (Andrei Vizitiu). Legătura amoroasă dintre cel care ar fi trebuit să-i fie soț Elvirei și Carlota, versurile scrise pe evantai și trădările disperate, să accentueze comedia amară a sorții.

Dar toate aceste scene și toate aceste personaje se învârt în jurul Elvirei, care *privește* neputincioasă la trecutul ei. Ileana Zărnescu (*Mama-E*) bombardează spectatorul cu durerile ei sufletești. Drumul personajului începe de la senilitatea unei bătrâne, trece prin momente tragice ale tinereții și se sfârșește cu remușcările pe care le adună de-a lungul vieții. Asistăm la un adevărat recital actoricesc care decupează, perfect controlat, trecutul de prezent. Trecherile pe care le face sunt atât de subtile încât ai impresia că sunt două actrițe într-una singură. Transfigurarea se produce la toate nivelurile: gest, mișcare, voce, intonație. Iar după ce recapitularea vieții este completă, ciclul se repetă. Dacă spectacolul începe cu momentul în care bătrâna nu-și mai poate controla nevoile fiziologice, finalul este identic, astfel închizându-se un cerc vicios al vieții. Și bătrâna se prăbușește în mărețul scaun poziționat în mijlocul scenei. În final moare Elvira? În piesa lui Llosa, da. În spectacolul lui Bogdan Cioabă și finalul este deschis. Poate că personajul își încheie viața, dar la fel de bine finalul poate însemna o revenire a sufletului în corp. Iar finețea jocului Ilenei Zărnescu lasă să se întrevadă și această posibilitate. Pentru că acțiunea se petrece în Peru, muzica peruană, prezentă în spectacol, ajută și ea spiritul Elvirei să se miște liber prin meandrele metafizicului.

Cred că piesa lui Llosa e stufoasă, având multe replici de care te poți lipsi. În plus, există în textul original un povestitor care ar induce în spectacol o stare de monotonie. Bogdan Cioabă a găsit o rezolvare a acestor inconveniente și a extras, în acest spectacol, esențialul poveștii, prezentând esența unei vieți.

Teatrul „Al Davila“ Pitești – Mama-E, adaptare după *Domnișoara din Tacna* de Mario Vargas Llosa. Regia: Bogdan Cioabă. Asistent de regie: Florin Dumitru. Scenografia: Cristina Ciucu. Cu: Ileana Zărnescu (*Elvira*), Luminița Borta (*Carmen*), Florin Dumitru (*Pedro*), Mirela Popescu (*Amelia*), Mirela Popescu Dinu (*Doamna Carlota*), Andrei Vizitiu (*Joaquin*). Data premierei: 10 februarie 2007.